

Голгофа Віталія Сагайдаківського

(Закінчення. Поч. в № 82)

Між іншим, в той час швидкими темпами проводилася полонізація української церкви. Черговий удар прийшовся на Жабче. Шляхом обману парафіян влада збрала їх підписи про те, що вони проти попереднього священика, а насправді йшлося про полонізацію церкви.

Згряя прибічників римо-католицької церкви вдерлася до хати отця Віталія, вигнала його з паніматкою і викинула речі на дорогу. Натомість в цей будинок поселили іншого священика. Поліція все це бачила, але не втручалася... Всього шість парафіян не підписали провокаційного прохання і вони разом з Сагайдаківським проводили пропаганду за православну церкву, а згодом зайняли храм, у якому поліцаї і закрили їх при сильних морозах.

Ось що пише про це архієпископ Афанасій: «Село Жабче на Волині під польською владою. В 1929 р. о. Віталій, молодий та гордливий душпастир Православної Автокефальної церкви в Польщі, настоятель парафії в названому селі, стійко та героїчно виступає в обороні парафіяльної церкви від поляків, що хотіли силою відібрати її та переробити на католицький костел. Десять днів він пробув у своїй церкві в холоді і голоді зимою при лютому морозі з кількістю 152 вірних парафіян, правлячи службу Божу. Церкву окупувала польська поліція, не впускаючи до неї нікого і не дозволяючи передавати їжу. Польки намагалися мором забрати церкву, однак не витримали вони. Тоді вдерлися до церкви, арештували отця Віталія, відвезли до Луцька й посадили в тюрму.

Ця трагедія стала відома всій Польщі та далеко за її межами, а отець Віталій прославився як Жабчинський мученик та сповідник Православної Віри».

З тюрми Сагайдаківського викупив за 5000 злотих митрополит Діонісій. Він же й нагородив 152 постраждалих за віру цінними подарунками.

Оскільки польські власті заборонили правити в храмі, то це змусило людей знову зайняти церкву. Накладалися на віруючих штрафи. Спочатку по 50 злотих, а потім — до 3000. Платити такі суми не було чим, то поліція забирала у віруючих худобу, молотарки, швейні машинки, подушки, кожухи, інше добро і вивозила їх у Боремль. Про це писали всі газети світу.

Які ж дії отця Віталія? Він організовує делегацію з 5 чоловік до президента Польщі Ігната Мосніцко, яку той прийняв. Вийшов до них у прийомну, з кожним поздоровався за руку і вислухав заяву. Аудієнція тривала 1 год. 7 хв...

Коли делегація поверталася з Варшави додому, то поліція і місцева влада все награбоване розвозили по дворах... Церква почала діяти при тій умові, що отець Віталій не буде священиком. Він погодився керувати хором. Підтримував у всіх справах і надавав допомогу Сагайдаківському отцю Володимир Місечко з Вовкошева нашого району (розстріляний 15 жовтня 1943 р. в Рівненській тюрмі).

До речі, після того, як отець Віталій виїхав з с. Жабче, 5 років там працював його батько Єпіфаній (там же й похований з дружиною), і 11 років брат Олександр (нині проживає в Корці).

Шляхи отця Віталія згодом були складні. Одружився на Холмщині, де й зустрів окупацію Польщі фашистами. Згодом перебирається в м. Холм, де навчаються в Українській холмській гімназії його сини Євген та Микола. До речі, разом з ними вчився і нинішній директор ДГ «Тучинське» М.П.Зінчук. А лекції з історії читав відомий всім професор Іван Огієнко.

...Велика Вітчизняна війна. На Холмщині діють партизани різних мастей. Особливо лютували загони Армії Крайової, які винищували українське населення. Віталій Сагайдаківський перебирається в Чехословаччину, згодом в Австрію, де пропрацював 18 років, а потім в Канаду, де всюди веде боротьбу за православну віру. Він вільно володів польською, чеською, німецькою, англійською мовами. Як підсумок своєї 50-річної пасторської діяльності в 1975 році видав книгу «Правди не втопити» (таких примірників, виданих в Торонто, є три на Рівненщині — в родичів). Це був справжній борець за Єдину Соборну Апостольську церкву.

Серед рідних. Перед від'їздом до Канади.

В 1975 і 1977 роках отець Віталій побував на Україні як турист. Окрім Рівного, Києва, Москви відвідав і Застав'я та Жабче, де працював, зустрівся з рідними, друзями. Був тут і під час другого приїзду, відправив у соборі св. Юра у Львові службу Божу.

Особисто був добре знайомий з митрополитом Сліпим, цінував Гаврила Костельника — великого борця за об'єднання православної і греко-католицької церков.

Помер Віталій Сагайдаківський далеко від рідного краю в Канаді, в 1998-му на 95-му році життя. На старості літ його розбив параліч. Доживав у пансіонаті для престарілих. А на похорони з'їхалися пердставники з тих країн, де він працював, рідні, друзі...